



VODNA ŠOLA

Smernice in didaktični koncept

1

Smernice vsebujejo navodila in informacije za uporabo pri spletnem izobraževanju in na spletnem portalu vodna šola (www.waterschools.eu)

(PDFlahko naložite ali ga naprintate)

Vsebina

1. Vodna šola	3
Kaj je Vodna šola?	3
Kako postati Vodna šola?	4
2. Zakaj je pitje vode za šole pomembna tema?	6
Zakaj piti vodo v šoli in najpomembnejša dejstva	6
Vodna šola in evropske strategije o vodi	7
2. Projekt Vodna šola	10
Rezultati projekta	10
Didaktični koncept	11
Platforma z odprtimi učnimi viri (OUV)	11
Cilje skupine	13
Projektni partnerji	14
3. Navdihujoči primeri dobre prakse	15
Vodne šole na Dunaju - Pitje vode iz pipe v osnovnih šolah v Avstriji	15
Projekt Vodni agent iz društva Vodna agencija, Slovenija	15
Voda zmaga, Slovenija	16
'Water is Cool in School' (Voda v šoli je Cool), šolska kampanja, Združeno Kraljestvo	17
Be Cool, Stay Cool, Drink Tap Water at School, Združeno kraljestvo	17
Kampanja "Izberem lonček za večkratno uporabo" – Bolgarija	18
Wasserschule Ramsharde (Vodna šola Ramsharde) – pijemo zdravo, Nemčija	18
Viva Servizi – Italija	19
Skupina CAP	19

© Copyright 2019 Waterschool Consortium (www.waterschools.eu/partner)

All rights reserved.



To delo je licencirano pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 Mednarodna licenca. Ta licenca dovoli ostalim, da distribuirajo, predelajo (remixajo) ali prilagodijo to delo, ter gradijo na njem, v nekomercialne namene, pod pogojem, da navedete partnerje iz Waterschool projekta kot avtorje izvirnega dela. Novo nastali izdelki ne smejo biti za komercialno uporabo ter morajo biti licencirana pod enakimi pogoji.

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0>)

»Projekt je bil realiziran s pomočjo finančne podpore s strani Evropske komisije. Publikacija odraža le poglede avtorjev, Evropska komisija tako ne prevzema nikakršne odgovornosti za uporabo informacij, ki izvirajo iz te publikacije.«

1. Vodna šola

Voda je življenjsko pomembna. Kjer ni vode, ni življanja.

Voda predstavlja kar 60 - 70 odstotkov naše telesne teže in je nujno potrebna za skoraj vsako telesno funkcijo. Je sestavni del vseh telesnih celic, potrebujemo jo kot topilo, kot prenašalko hranil, pomaga uravnati kislinsko bazno ravnotežje, telesno temperaturo in odplakne škodljive substance iz telesa.

Primerna oskrba z vodo je nujna za optimalno zdravje in delovanje možganov. Ljudje običajno pijejo, ko začutijo žejo. Toda v okolju, kjer se veliko dogaja, tako kot v šoli, lahko učenci zlahka pozabijo na žejo.

Zato smo skupaj razvili **Erasmus+ projekt Vodna šola**: učence bi morali vsakodnevno spodbujati, da v šoli spijejo dovolj vode iz pipe.

Kaj je Vodna šola?

Pedagoški delavci dobro poznajo pomen pitja vode v šoli. Vodna šola spodbuja pitje vode v času šolskih ur. Potrebno pa je več kot to: potrebno je uvesti pravila glede pitja vode in aktivno spodbujati pitje vode v širšem okolju šole.

Vodna šola pomeni, da:

- ✓ učenci pijejo vodo iz pipe (zjutraj, od kosilu in popoldan)
- ✓ učenci imajo dostop do sveže pitne vode iz pipe. Imajo tudi svoje steklenice, kozarce ali lončke.
- ✓ v šoli ni mogoče kupiti sladkih pijač in otroci jih ne prinesejo od doma
- ✓ učitelji v razredu pijejo vodo (so vzorniki)
- ✓ učence spodbujajo, da pijejo dovolj (imajo pravila pitja vode, opomnike)

➤ Če želimo spremeniti navade, je potrebno vsakodnevno delo.



Vir: Gutessen consulting/Daniela Nickmann

Kako postati Vodna šola?

S temi preprostimi štirimi koraki šola lahko postane Vodna šola:

1. korak: Odločite se: "Postali bomo Vodna šola."

Učitelji, ravnatelji, starši, zdravstveni domovi, ki sodelujejo s šolami.... vsi, ki želite, da bi vaši otroci pili bolj zdrave pijače, se morate povezati.

- Začnite pogovor o temi z vodstvom šole, s kolegi, s predstavniki staršev. Pripravite prepričljive argumente (glej www.waterschools.eu)
- Informirajte in motivirajte kolege med skupnimi sestanki, na šolski spletni strani, na šolskem forumu ...
- Sprejmite odločitev, da boste postali Vodna šola, npr. na konferenci in določite datum (idealno je ob začetku šolskega leta ali polletja).

2. korak: Pripravite se

Uvedba Vodne šole zahteva nekaj razmisleka in priprav.

- Zagotovite dostop do vode v vseh razredih
- Če niste prepričani o kvaliteti vode, povprašajte vašega distributerja
- Učencem zagotovite kozarce, lončke iz katerih bodo pili

Pri pripravah se pogosto pojavijo ta vprašanja:

Ali v šoli pijemo lahko le vodo?

Da, toda na šolskih zabavah in proslavah ponudbo popestrite s pijačami na vodni osnovi, kot so: zeliščni čaji, voda z rezinami limone ali drugega sadja, cvetov (bodite ustvarjalni) tudi to so zdrave in okusne pijače.

Kaj pa otroci, ki niso navajeni piti vode?

Razredi so socialne skupnosti. Izkušnje so pokazale, da se tudi otroci, ki doma pijejo le sokove, hitro privadijo pitju vode v šoli.

Ali so mlečni izdelki v Vodni šoli dovoljeni?

Pitje mleka ni v nasprotju s pitjem vode, ker mleko zaradi svoje bogate sestave spada med hrano, ne med pijače. Pri mleku bodite pozorni edino na dodatek sladkorja, če vaša šola kupujete mleko z dodatki.

Ostala pogosto zastavljena vprašanja najdete na platformi:

www.waterschools.eu/frequently-asked-questions Credit: gutessen consulting/Daniela Nickmann



3. Korak: Uvedba Vodne šole – Akcijski načrt

Večina šol ima dostop do pitne vode, a to ni dovolj. Veliko učencev enostavno pozabi piti in da bi spili dovolj, jih je potrebno aktivno opominjati. Aktivnosti, ki so vam lahko v pomoč, so:

- uvedite rituale pitja v šoli,
- spomnite učence, da pijejo vodo,
- obvestite in vključite starše,
- med učnimi urami obravnavajte tudi to temo,
- uvedite Dan aktivnosti na Vodni šoli.

Več idej **kako spodbujati pitje vode v šolah**, na platformi najdete tu:

www.waterschools.eu/easy-steps-to-encourage-water-drinking

Širok razpon izobraževalnih in didaktičnih gradiv za vrtce, šole in srednje šole najdete tu: www.waterschools.eu/water-and-health-resources (gradiva se nanašajo na pitje vode in promocijo zdravja in zakaj telo potrebuje vodo)

www.waterschools.eu/water-and-the-environment-resources (gradiva se nanašajo na kvaliteto vode, zaščito okolja in zmanjševanje odpadkov)

Preberite o **primerih dobre prakse** tu: www.waterschools.eu/good-examples

4. Korak: Zagotovite kvaliteto

Šole, ki se enkrat odločijo postati Vodne šole, ostanejo za vedno. Vendar se v šolah dogaja tudi veliko sprememb: prihajajo novi učitelji, vodstvo se zamenja, pojavijo se novi projekti, na katerih je potrebno delati. Zato vsake toliko preverite (npr. na konferenci), kako na vaši šoli poteka izvedba aktivnosti Vodne šole - ali ste še vedno Vodna šola?

5

Hiter kontrolni seznam Ali smo Vodna šola (aktivnosti):

- ✓ Učenci na naši šoli pijejo samo vodo
- ✓ Vsak učenec ima visoko kvaliteto steklenico/kozarec/lonček
- ✓ Dopoldan redno delamo odmore za pitje.
- ✓ Učence redno spominjamo, da je potrebno piti vodo.
- ✓ Tudi učitelji pijejo vodo v razredu (so zgled učencem).
- ✓ Vodna šola se je lepo prijela, je del naših aktivnosti (najdete jo npr. v opisu naše šole, v izjavi o poslanstvu ...)
- ✓ (Nove) starše obveščamo, da je naša šola Vodna šola
- ✓ Ob kosilu ponudimo vodo.
- ✓ Pitje vode spodbujamo tudi med obroki (npr. na mizo damo več vrčev napolnjenih z vodo).



Credit: gutessen consulting/Daniela Nickmann

2. Zakaj je pitje vode pomembna tema za šole?

Zakaj piti vodo v šoli in najpomembnejša dejstva

Voda in zdravje

- V EU je več kot 20 odstotkov otrok in mladostnikov prekomerno težkih ali debelih. To število se je znatno povečalo prav v zadnjih desetletjih.
- Debelost pri otrocih je velikokrat povezana z uživanjem sladkih pijač. Skoraj 40 odstotkov sladkorja, ki ga otroci zaužijejo, pride iz sladkih pijač.
- Izkazalo se je, da spodbujanje pitja vode v šolah deluje preventivno proti debelosti.
- V Evropi ima 20 do 90 odstotkov otrok v starosti 6 let zobne zalivke. Ko so stari 12 let, pa imajo zaradi kariesa v povprečju poškodovanih 0,5 - 3,5 stalnih zob.
- Uživanje sladkih pijač lahko vodi do zobne gnilobe in zobnih zalivk. Temu se lahko izognete s spodbujanjem pitja nesladkanih pijač.

- **Pitje vode v šoli je ključni ukrep za zdrave zobe in za zaščito pred debelostjo.**

Voda in učinkovitost šolarjev v šoli

- Skoraj polovica šolarjev ne zadovolji svojih minimalnih potreb po vodi.
- Tudi majhna dehidracija lahko poslabša kognitivne sposobnosti, povzroči utrujenost in glavobole, kar negativno vpliva na učno učinkovitost.
- Primerna hidracija je pomemben pogoj za koncentracijo in učinkovitost v šoli.

- **Pitje vode izboljša učinkovitost.**

Voda in okolje

- Pomembna cilja tega projekta sta tudi spodbujanje zaščite voda in trajnostne rabe vodnih virov.
- Vsako minuto ljudje na svetu kupijo milijon plastenk. To število se bo do 2021 povišalo za 20 odstotkov.
- Eden od najpogostejših plastičnih odpadkov na evropskih plažah so plastenke.
- Šole, ki ne uporabljajo plastenk, pomembno prispevajo k uresničevanju Evropske strategije za plastiko v krožnem gospodarstvu.

- **S kvalitetnim izobraževanjem se povečujeta ozaveščenost o pomenu vode in o zaščiti okolja.**
- **Pitje vode iz pipe pripomore k manjši uporabi plastenk.**

Majhen korak - velik učinek

Spodbujanje pitja vode pripomore, da se šola razvija v o zdravju ozaveščeno šolo, ki spodbuja zdravje udeležencev in trajnostno obnašanje.

Vodna šola in evropske strategije o vodi

Akcijski načrt EU o debelosti otrok 2014–2020

Evropska komisija se je odzvala na epidemijo debelosti in previsoke telesne teže med otroci z uvedbo omenjenega akcijskega načrta. Cilj načrta je zaustaviti porast prekomerne telesne teže in debelosti med otroci in mladimi do 2020. Akcijski načrt se osredotoča na otroke, kajti **"z učenjem in usvojitvijo zdravih navad v otroštvu, se poveča možnost, da bodo te navade obdržali kot odrasli"**.

Akcijski načrt spodbuja vrtce in šole, da **"omejijo dostop do manj zdravih prehranskih izbir"** in ustvarijo **"okolje, ki spodbuja zdravje in dobro počutje in kjer je zdrava izbira lažja izbira"**.

Omenjeno je tudi, da morajo šole otrokom in mladini nuditi dostop do brezplačne pitne vode, kot alternative sladkanim pijačam.

Vir:

EU Action Plan on Childhood Obesity 2014-2020,

https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf (access: 28.1.2019)

EU Direktiva o pitni vodi

Vodne vire vse bolj ogroža onesnaženje, zato so članice EU sprejele EU Direktivo o pitni vodi. Njen cilj je

zagotoviti neoporečno in čisto vodo za vse prebivalce držav članic EU.

Poslanstvo Vodnih šol je, da vodo uporabljajo na trajnostni način. Zato se otroci, kot bodoči odločevalci, zavedajo, da morajo biti voda in vodni viri zaščiteni. Čista voda pomeni čisto okolje in zdrava živa bitja.

7

Pomembni poudarki iz EU Direktive o pitni vodi:

- V EU so glede pitne vode nujni standardi osnovnih in preventivnih z zdravjem povezanih parametrov. Še posebej so pomembni, če želimo doseči minimalne cilje glede kvalitetnega okolja v povezavi z ostalimi meritvami Unije. Potrebno je določiti standarde, voda bo tako varna in potem se bo lahko spodbujala trajnostno uporabo te vode za ljudi.
 - **Direktiva navaja osnovne standarde v kvaliteti za EU.** Potrebno redno spremljati in testirati skupno 48 mikrobioloških, kemičnih in ostalih indikatorskih parametrov.
 - Direktiva o pitni vodi je **določila minimalne standarde za pitno vodo.** Države članice lahko vključijo dodatne zahteve ali zvišajo standarde, nikakor pa jih ne morejo znižati!
 - Države članice lahko za določeno časovno obdobje odstopajo od kemijskih standardov kvalitete, ki so določeni v Direktivi. Način se pravno imenuje "derogacija" in je dovoljen, če trenutno ni mogoče zagotoviti vode iz nobenega drugega vira, hkrati pa ta način ne predstavlja potencialne nevarnosti za zdravje ljudi.
- Skladno z Direktivo se zahteva tudi redno informiranje potrošnikov. **Vsaka tri leta pa je potrebno Evropski Komisiji poročati o kvaliteti vode.**

Posodobljena EU Direktiva o pitni vodi (2018) bo izboljšala kvaliteto pitne vode, dostop do nje in zagotovila kvalitetnejše informacije. Tako se bomo bližje okoljskim ciljem zmanjšanja uporabe plastike, zmanjšanje ogljičnega odtisa in uresničevanju Ciljev trajnostnega razvoja.

Viri:

COUNCIL DIRECTIVE 98/83/EC of 3 November 1998 on the quality of water intended for human consumption,

http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/legislation_en.html

http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/review_en.html

Cilji trajnostnega razvoja

Leta 2015 so vse države članice Združenih narodov sprejele Agendo 2030 za trajnostni razvoj, ki predstavlja skupni načrt za mir in blaginjo ljudi in Zemlje sedaj in v prihodosti. V osnovi je to 17 ciljev trajnostnega razvoja, ki so poziv k spremembam v vseh deželah - razvitih in nerazvitih, na planetu kot celoti.

Spoznali so, da je potrebno hkrati odpravljati revščino in ostale nepravilnosti ter izboljševati zdravstvo in izobraževanje, zmanjševati neenakosti in spodbujati ekonomsko rast. Medtem pa ne smemo pozabiti na preprečevanje podnebnih sprememb, na ohranjenje oceanov in gozdov.



Vir: Commons Wikimedia.org

Projekt Vodna šola pripomore k številnih od omenjenih 17 ciljev:

- **Cilj št.3: Zdravje in dobro počutje:** Ključnega pomena za trajnostni razvoj je zagotavljanje zdravega načina življenja in spodbujanje dobrega počutja v vseh življenjskih obdobjih. V ta cilj spada tudi potreba po bolj zdravi prehrani in pijači, kar spodbuja tudi projekt Vodna šola.
- **Cilj št.11.: Trajnostna mesta in skupnosti:** Število ljudi, ki živijo v mestih se bo do 2030 povzpelo na predvidoma 5 milijard. Učinkovito načrtovanje in upravljanje mest sta pomembna pri soočanju z izzivi urbanizacije. Kvaliteta pitne vode in zmanjšanje odpadkov sta tu ključna izziva, nanje pa se osredotoča tudi projekt Vodna šola.
- **Cilj št. 12: Odgovorna poraba in proizvodnja:** trajnostna poraba in proizvodnja pomeni spodbujanje rabe učinkovitih virov in energije, trajnostne infrastrukture, in zagotavljanje dostopa do osnovnih storitev, do zelenih dostojnih delovnih mest in boljšega življenja za vse. Glavni podcilj je dostop do in uporaba sveže pitne vode, tudi za evropske otroke, kar je tudi glavni cilj projekta Vodna šola.

Več informacij: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals>

EU Strategija o plastiki

Evropska strategija za plastiko v krožnem gospodarstvu je bila sprejeta

16. 1. 2018. Evropska komisija pravi, da je "strategija del tranzicije Evrope proti krožnemu gospodarstvu in bo pripomogla k doseganju Ciljev trajnostnega razvoja, v boju proti globalnim klimatskim spremembam in k ciljem EU industrije". V splošnem strategija obravnava tri glavna vprašanja: kako zmanjšati uporabo fosilnih goriv pri proizvodnji plastike; kako narediti plastiko primernejšo za recikliranje; in kako minimalizirati onesnaženje s plastiko, posebej v morjih in oceanih.

Čeprav gre za interni EU dokument, ima strategija velik vpliv na odgovornejši pristop posameznih držav, na globalne politične procese in spremembo trajnostnih oskrbnih verig.

Projekt Vodna šola neposredno podpira strategijo s spodbujanjem zmanjšanja uporabe plastenk in z učnimi materiali za otroke, ki jih učijo kako zaščititi planet pred onesnaženjem s plastiko. Vsi, vključno z družbo, raziskovalci, gospodarstvom in lokalnimi oblastmi, imamo ključno vlogo pri ustvarjanju sprememb, pri spreminjanju izzivov v priložnosti da bi lahko živeli v čistejšem in varnejšem okolju.

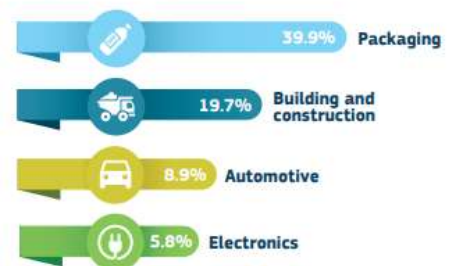
Viri:

European Commission, EU Plastics strategy: https://ec.europa.eu/commission/news/eu-plastics-strategy-2018-nov-20_en

A European strategy for plastics in a circular economy, <http://ec.europa.eu/environment/circular-economy/pdf/plastics-strategy-brochure.pdf>

EUROPEAN PLASTICS DEMAND IN 2015

49 million tonnes



EU-28, Norway and Switzerland – Source: Plastics Europe (2016)



Credit: gutessen consulting/Lilija Dodova

3. Projekt Vodna šola

V izobraževalnem okolju je splošno znano, da je dobra hidracija potrebna za vzdrževanje pozornosti, ta pa pripomore k boljši zmožnosti učenja. Navkljub temu, veliko šolarjev ne zadosti svojim minimalnim potrebam po hidraciji. Šibka dehidracija se lahko kaže kot kognitivne težave, glavoboli, kar ima lahko negativen učinek na otrokovo zmožnost učenja. Spodbujanje pitja vode v šolah lahko pripomore k boljšemu učenju in spodbuja promocijo zdravja, okoljsko vzgojo in socialno vključenost.

Key benefits of Waterschools

 1	 2	 3
Water and health Water is vital. Water makes up 60 to 70 percent of our weight and is essential for almost every function in our body. Opting for water rather than sweetened drinks hydrates without sugar or calories. There is still a worrying trend in overweight and obesity rates in European children and youth. Drinking water in schools is key to preventing obesity and fillings.	Water and school performance Our brain is strongly influenced by hydration status. Losing as little as 1 to 3 percent of body's water content can cause cognitive impairment, loss of concentration, tiredness and headaches. Staying hydrated is important for feeling energized and for proper brain performance. Waterschools promote adequate water-drinking.	Water and the environment Plastic waste from bottles has become a massive threat to our environment. Most European regions enjoy good access to high quality drinking water. Drinking tap water in Waterschool reduces waste of single use plastic bottles and raises awareness for water-quality.

10

Rezultati projekta

Cilj projekta je s pomočjo digitalnih tehnologij ustvariti nabor inovativnih izobraževalnih materialov, ki bodo prosto dostopni. Materiali bodo podpora učiteljem, ko bodo predajali znanje o pomenu pitne vode.

Projekt Vodna šola bo razvijal in spodbujal inovativne pristope k učenju, vključno z spletnimi učnimi viri in multimedijskimi študijami primerov, pripravili pa bomo tudi kratke filmčke o aktivnosti Vodnih šol. Tako bo nudil podporo učiteljem pri delu z učenci. Vse bo dostopno preko **projektne interaktivne platforme**. Na spletni strani bodo **smernice, spletno izobraževanje razdeljeno v module za izobraževalce**. **Učne materiale** na spletni strani bomo v času projekta posodabljali in omogočili dostop preko **EU Odprtih izobraževalnih virov**.

Didaktični koncept

Bistvo didaktičnega koncepta spletnega izobraževanja in portala Vodna šola je razvoj kompetenc z didaktičnim pristopom, ki je orientiran na učence. Zato spletni učni material in učno okolje nista namenjena le prenosu znanja in veščin ampak tudi spremembi navad pri učencih. Vsebina portala je osnovana na praktičnih izkušnjah in učečim omogoča razumevanje številnih povezav - tako bodo lahko razvili svoje praktične pristope za delo v šoli.

Da bi bila prenos znanja najbolj kvaliteten, smo upoštevali ta načela:

- poklicna izobraževanja so osnovana na praktičnih problemih,
- teorija in praksa sta uravnoteženi, utemeljeni in usmerjeni k akciji,
- učni rezultati so usmerjeni v veščine in temeljijo na jasnih zahtevah,
- cilji izobraževanja so skladni z obliko učenja,
- kurikulum je didaktičen in razdeljen v module,
- metode, vključene v spletno izobraževanje so mešane,
- dosledna zasnova individualiziranih učnih možnosti

Platforma z odprtimi učnimi viri

Na platformi boste videli zavihek "**Vodna šola**". Tu najdete osnovne informacije o konceptu Vodnih šol (**Štiri enostavni koraki kako postati Vodna šola**). Na **Zemjevidu** so evropske šole vabljene, da se registrirajo in delijo svoje vodnošolske aktivnosti.



11

Spletno izobraževanje **Postanite Vodna šola** je popoln vodnik do tega, kako postati Vodna šola. Spletno izobraževanje sestavlja pet modulov in 21 učnih enot iz tega področja:

- Modul 1: Uporaba vode iz pipe v šolah - argumenti in viri
- Modul 2: Postanite vodna šola - ključni deležniki in njihova podpora
- Modul 3: Spodbujanje pitja vode v šolah
- Modul 4: Zdravje in dobro počutje– didaktični materiali
- Modul 5: Zaščita vodnih virov in zmanjšanje odpadkov – didaktični material

Vsi moduli se začnejo na isti način: Kaj je cilj tega modula? Ko boste zaključili s tem modulom, boste znali (učni izidi). Vsak modul sestavlja tri do pet učnih enot, ki imajo tri do pet poglavij. Učne enote vsebujejo te elemente: Predstavitev teme, Učni izidi teme, Poglavja s teoretičnimi informacijami, z metodami in kontrolnimi listi za začetek dela, z namigi in primeri najboljših praks iz življenja ter s povezavami na nadaljnja učna orodja.

Na koncu vsakega modula so tri do štiri ključne akcijske naloge, ki jih je potrebno prenesti v prakso. Spletno izobraževanje si pogledjte tu: www.waterschools.eu/become-a-waterschool



V razdelku **Viri** bodo na platformi (www.waterschools.eu/resources) učeči se našli veliko dodatnih materialov s katerimi se bodo lahko bolj poglobili v vsebino; npr. članki, listi z aktivnostmi (pdf), novo ustvarjene video vsebine, youtube videi, spletne povezave in dodatne tematske povezave.



V zavihku **Primeri dobre prakse** (www.waterschools.eu/good-examples) najdete navduhujoče primere iz različnih držav.

V razdelku **Novice** (www.waterschools.eu/news) bodo učeči se našli aktualne informacije o temah, ki se bodo sklicevale na konference, publikacije in aktivnosti projektno partnerske mreže. Na platformi je tudi povezava do projektne Facebook strani, kjer lahko delite ideje in novice.

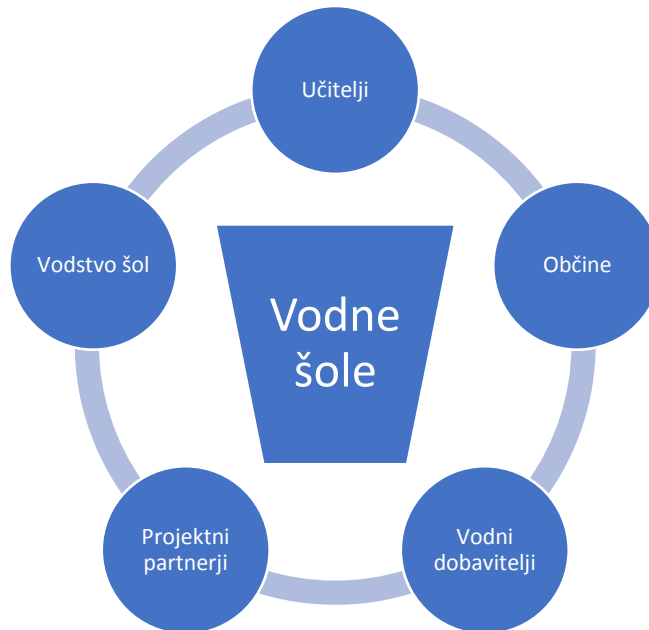
Na platformi je tudi zavihek **Projekt**, kjer so predstavljene podrobnosti o Erasmus + projektu (ozadje, aktivnosti, partnerji).

12


Credit: gutessen consulting/Lilia Dodova

Ciljne skupine v projektu

Cilj projekta Vodna šola je vključiti številne ključne deležnike in jim pomagati, da bi znali ozavestiti učence o pomembnosti pitne vode iz pipe za zdravje, dobro počutje in ohranjanje okolja. Partnerji projekta Vodna šola bodo skupaj razvili spletno platformo, do katere bodo lahko dostopali učitelji, vodilni v šolah, občine in dobavitelji vode. Na spletni platformi bodo zbrani nasveti, informacije, smernice in viri, s katerimi bo lažje dosegati cilje. Hkrati bo to mesto, kjer bodo vsi zainteresirani našli informacije o izobraževalnih vodnih projektih v Evropi in si prebrali o najboljših primerih dobre prakse iz različnih partnerskih držav. Poleg tega bo spletna stran nudila dodatno podporo določenim deležnikom.



13

Učitelji: na platformi bodo lahko dostopali do učnih gradiv in izkoristili možnosti mreženja z uporabo socialnih medijev na narodnem oz. mednarodnem nivoju Vodnih šol.

Vodstvo šol: na platformi bodo zanje posebni nasveti in koraki, kki so potrebni, da njihova šola postane Vodna šola.

Občine: na platformi bodo našli najboljše primere dobrih praks, ki jih bodo, kot odločevalce spodbudili dazačnejo razmišljati kako zmanjšati plastične odpadke v šolah, kako izboljšati zdravje učencev s pitjem tekoče vode in kako se občine lahko povežejo z dobavitelji vode in izboljšajo dostop do nje, kjer to še ni urejeno.

Dobavitelji vode: med najboljšimi primeri dobrih praks bodo tudi primeri, kaj lahko dobavitelji vode sodelujejo s šolo in otroci. Dodani bodo nasveti, kako lahko dobavitelji podprejo pobude vodnih šol, njihov glas pa bo slišan tudi v širši okolici, ne le v šolah.

Projektni partnerji

Partnerstvo sestavlja osem partnerjev in sedmih držav: Avstrija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Italija, Slovenija in Združeno Kraljestvo. Partnerji so organizacije z izkušnjami in kompetencami na področju zaščite zdravja, trajnosti in izobraževanja, partnerstvo pa pokriva široko področje držav znotraj EU.

4. Navdihujoči primeri dobrih praks

Vodne šole na Dunaju - Pitje vode iz pipe v osnovnih šolah v Avstriji

Učitelji dobro poznajo pomen pitja vode za učence. Večina pedagogov v vrtcih in šolah v času svojih ur dovoli pitje vode in učence tudi spodbuja k temu. Vendar, glede na naša raziskave, skoraj polovica otrok v Avstrijskih šolah ne ne spije minimalne količine vode. **Da bi zadostili minimalnim zahtevam po hidraciji, ni dovolj le dovoliti otrokom, da pijejo, nujno potrebno je uvesti pravila in navade pitja in jih aktivno spodbujati k pitju vode.**

Septembra 2016 se je na Dunaju začel zelo uspešen projekt "Vodna šola". Od tedaj je skoraj 75 odstotkov vseh osnovnih šol s skupno 50.000 učenci in 3000 učitelji postalo Vodna šola, kar pomeni, da njihovi učenci v šolah pijejo le vodo iz pipe. V šolah ne ponujajo ali prodajajo ostalih pijač, tudi starši jihi ne dajajo otrokom. Učitelji otroke redno opominjajo, da pijejo dovolj. Vsak otrok in učitelj imata stekleničke za večkratno uporabo. V vsaki učilnici so plakati s pravili pitja, imajo različne pedagoške materiale in orodja za delo s starši (npr. sporočila staršem za domov ...). Vsi učitelji so imeli izobraževanje, razumejo pomen pitja vode in lahko pomagajo učencem spiti dovolj. Projekt "Vodna šola" izvaja Gutessen Consulting, podpira ga Dunajski šolski odbor, sponzor pa je Wiener Gesundheitsförderung (Dunajska organizacija za promocijo zdravja), Fonds Gesundes Österreich (Sklad za zdravo Avstrijo) in vodni dobavitelj "Wiener Wasser". Več informacij in materialov: <http://www.gutessen.at/wasserschule-wien.html>



15

Projekt Vodni agent iz društva Vodna agencija, Slovenija

Neprireditno društvo Vodna agencija je bilo ustanovljeno leta 2013, njihov cilj je javnost opozoriti na pomen odgovornega odnosa do vode in vodnih virov - v prvi vrsti na racionalno rabo vode in vse spremljevalne pojave od odvzemanja vode iz narave, distribucije do čiščenja odpadnih voda.

Vodna agencija deluje v širši podonavski regiji; v šolah spremljajo porabo vode za izobraževalne namene, pri svojem delu pa uporablja inovativne pristope. Društvo ima aktivni učinek na politiko, zakonodajo na področju vodnih virov in upravljanja z vodami.

Že pred uradnim formiranjem organizacije se je v sklopu programa Eko šole v Sloveniji pričel izvajati program »Vsaka kapljica šteje«, ki je zajemal izmenjavo podatkov porabe vode med šolami.

Sedanji projekt, ki poteka, je **Vodni agent**. Osnovna ideja projekta je vzpostavljanje mednarodnega sodelovanja in povezovanja preko izmenjave podatkov porabe vode, kar vzpodbuja premišljeno ravnanje z vodo. Vodna agencija je najprej začela s spremljanjem porabe vode in te aktivnosti kasneje razširila v pilotski izobraževalni projekt v šolah. Za tem so razvili so izobraževalno orodje dostopno vsem šolam. Ciljna populacija so predvsem otroci (tretji razred osnovne šole), ki se naučijo, da voda ni nadomestljiv naravni vir in da je nujna za preživetje človeštva ter celotnega planeta. Izobraževanje iz zaščite okolja v zgodnjem otroštvu je osnova učenja o trajnostnem razvoju.

Glavne aktivnosti:

- spremljanje porabe vode z merilniki ki se pritrdijo na pipo. Mogoče je meriti porabo vode v realnem času ali v določenem časovnem obdobju. Podatke se vpiše v aplikacijo, ki izračuna porabo vode in jo grafično prikaže. Porabniki dobijo dobro predstavo o svoji porabi vode in o napredku, šole pa lahko te podatke primerjajo.
- vodne postaje: Vodni agent ima mobilno vodno postajo z vsemi tehničnimi elementi vodnega oskrbovalnega sistema, kar predstavijo otrokom. Dosedaj so v projekt vključene te države: Slovenija, Hrvaška, Srbija. Načrtujejo soelovanje z Zahovnim Ballkanom in mesti ob Donavi: Dunaj, Bratislava, Budimpešta in Beograd.



Več o projektu in aktivnostih društva Vodna Agencija: <http://www.vodnaagencija.org>

Voda zmaga, Slovenija

O projektu: strokovnjaki iz Univerzitetnega kliničnega centra, oddelek za pediatrijo v Ljubljani (UKC Ljubljana) so ugotovili, da otroci in mladostniki spijejo preveč sladkih pijač, kar predstavlja tveganje za zdravje. Pilotni projekt Voda zmaga je zajemal tri osnovne šole, kjer so otroke spodbujali naj uživajo več vode namesto sladkih pijač. Istovrstno s tem so poekale različne aktivnosti: ozaveščanje staršev o negativnem učinku pretiranega pitja sladkih pijač na otroke, prednosti pitja vode, spodbujanja šol k izboljšavi šolskih obrokov.

16

V projektu so z vprašalnikom zbrali štiri skupine podatkov: uživanje sladkih pijač in uživanje vode med otroci iz 6. - 9. razreda ter merjenje telesne teže in višine - v sept. 2012 pred intervencijo in 2013 po intervenciji.

Cilj je bil ugotoviti učinkovitost projekta.

V projektu sta bili dve intervenciji: komunikacijska intervencija (2 šoli) in vodna intervencija (2 šoli).

Pri komunikacijski intervenciji so bile naslednje aktivnosti: ozaveščanje o prednostih pitja vode in o škodljivih učinkih pitja sladkih pijač, za otroke, starše, učitelje, ravnatelje. Uporabljene aktivnosti so bile: predavanja, plakati, brošure, spletne strani, facebook profili, "Vodni dan" za učence, kjer so se o obravnavanih temah učili skozi igro.

Pri vodni intervenciji pa so delali na izboljšavi šolskih obrokov: sladke pijače so odstranili iz šol, s prihranjenim denarjem pa so šole kupile več sadja in zelenjave. Namesto sladkih pijač so otroci pili vodo iz pipe, mineralno vodo in nesladkan čaj. Projekt je financiralo Ministrstvo za zdravje in UKC Ljubljana.

Več o projektu in aktivnostih:

https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/voda_zmaga_0.pdf

'Water is Cool in School' (Voda v šoli je Cool), šolska kampanja, Združeno Kraljestvo

Otroci v šolah spijejo premalo. Zato so na Royal College of Paediatrics and Child Health (Kraljevi kolidž za pediatrijo in otroško zdravje pripravili povzetek vprašalnikov v imenu Enuresis Resource and Information Centre (ERIC) o oskrbi z vodo v osnovnih in srednjih šolah med dvema lokalnima šolama. Pregled je izpostavil, da imajo objekti različne možnosti oskrbe z vodo ter dostop do tekoče pitne vode. Zaradi tega so začeli z nacionalno kampanjo 'Water is Cool in School' ("Voda v šoli je cool"), ki jo je začel ERIC.



Cilji so bili:

- povečati osveščenost javnosti o prednostih za zdravje, ki jih otrokom prinaša redno pitje vode v šoli
- izboljšati oskrbo in dostop do sveže tekoče pitne vode v šolah
- doseči nadzor vlade nad zakonskimi predpisi povezanimi z oskrbo vode v šolah

Kampanja je uspešno dvignila ugled pitja vode v šolah. Pripravili so nacionalne informacije za šole, kjer je poudarjeno, zakaj je pomembno, da otroci redno pijejo vodo v šoli. Dodali so smernice iz primerov dobrih praks za možnosti oskrbe z vodo ter dostop do tekoče pitne vode. Vsem so bile dostopne še: zbirka informacij za starše, plakati, nalepke in vodne stekleničke iz trdnega materiala. Lokalni zdravstveni strokovnjaki so pripravili regionalne kampanje. Večina teh kampanj je denar namenila za osveščanje o temi v šolah, kjer so želeli prepričati vodilni kader. Veliko šol, ki jih je zajela kampanja, je uredilo **vodne sheme - načrte pitja vode**, ki so vključevale redno pitje vode kot ključni element njihove učne strategije.

Omenjena kampanja je skozi svoje delo povečala ozaveščenost glede izzivov, ki so pri njih povezani s pitno vodo. Zelo so se trudili in tudi dosegli boljše oskrbo z vodo ter dostop do tekoče pitne vode.

Be Cool, Stay Cool, Drink Tap Water at School, Združeno kraljestvo

Veliko let je vodni dobavitelj **Portsmouth Water** vsakemu otroku iz vrtca in šole nudil steklenično za vodo po subvencionirani ceni. Portsmouth Water je eden najstarejših vodnih dobaviteljev v državi, ustanovljen je bil 1857. Vodo pridobivajo iz področja South Downs, iz različnih vodnjakov, vrtin, izvirov ter reke Itchen. Izviri pri Havant-u in Bedhamptonu naj bi bili največja skupina izvirov, ki so jih rabili za javno oskrbo z vodo v Evropi.

Projekt 'Be Cool, Stay Cool, Drink Tap Water at School' je bil del pobude njihove skupnosti, kjer so promovirali prednosti, ki jih ima na zdravje otrok pitje te vode, posebej zato, ker je kvaliteta njihove vode tako dobra.

Vodni dobavitelj je pisal vsaki šoli in vrtcu iz tega območja in jim ponudil možnost nakupa vodnih stekleničk ob novem šolskem letu, v septembru. Stekleničke so lahko naročili tudi preko spleta. Odziv je presegel vsa pričakovanja, saj so morali razdeliti kar 470,000 stekleničk.

Sue Allery, kadrovnica na Portsmouth Water's in predstavnica skupnosti je dejala: " Vsi vemo, da je pitje vode dobro iz več razlogov in vse kar lahko naredimo, da otrokom pomagali do bolj zdravega življenjskega sloga, je dobro. Odziv vrtcev in šol na ponudbo vodnih stekleničk nas je dobesedno zasul in presrečni smo, da lahko nadaljujemo in jih ponujamo po subvencionirani ceni 30 penny-ov za stekleničko.

Kampanja "Izberem lonček za večkratno uporabo" – Bolgarija

Kampanja "Izberem lonček za večkratno uporabo" je skupen projekt Javnega okoljskega centra za trajnostni razvoj (PECSD) iz Varne in podjetja ZERA, ki ga vodi Sabina Maximova. Kampanjo so navdihnile Greenpeaceove kampanje za prihodnost brez plastike, osredotoča pa se na problematiko uporabe lončkov za enkratno uporabo v vrtcih. V kampanji otrokom namesto teh ponudijo kovinske lončke za večkratno uporabo s poljubno vgravirano sličico za vsakega otroka. S tem želijo otrokom vsaditi nove vrednote do ohranjanja virov na Zemlji in do skrbi za naravo.

Kampanja pokriva tri področja: vrtce, pisarne in prireditve v vrtcu. Predlagajo zamenjavo



pribora za enkratno uporabo, instaliranje sistemov za čiščenje vode, ki bi nadomestili pršilnike za vodo, na prireditvah pa uporaba pribora, kozarcev oz. lončkov za večkratno uporabo. Poleg merljivih rezultatov (količina prihranjenih plastičnih odpadkov), je imela kampanja "Izberem lonček za večkratno uporabo" ogromen izobraževalni in socialni učinek. Namreč - odločitve ne morejo biti naključno prepuščene zaposlenim v izobraževanju, poslovanju ali organizaciji

prireditev.

Bistvo kampanje je, da prepriča vsakega direktorja, učitelja in starša v vrtcu da, ko ima možnost izbire, brez pomisleka raje izbere lonček za večkratno uporabo.

18

Wasserschule Ramsharde (Vodna šola Ramsharde) – pijemo zdravo, Nemčija

Ljudje, ki se gibajo, morajo veliko piti, še posebej otroci. Voda je velikega pomena tudi za regulacijo telesne temperature, prenos kisika, hranil in za odplakovanje metabolitov.

Žal več kot 50 odstotkov nemških otrok popije manj kot zahtevajo smernice. Kakorkoli, ena od študij je pokazala, da otroci radi pijejo, če je pijača privlačna in dostopna takoj. (Do-KIDS in Form, 2008-2011).

Zato so se učitelji zmagovalne šole med šolami prihodnosti Ramsharde v okviru razvojnega dneva šole 2016 odločili, da mora biti voda otrokom bolj dostopna. Osnovali so organizacijsko skupino "Voda za vse", ki je napisala izjavo o poslanstvu za Vodno šolo. Najprej so se želeli prepričati ali je voda dovolj kvalitetna za pitje, povprašali so na lokalno organizacijo za javno zdravje.

V nadaljevanju so projekt Vodne šole predstavili vsakemu razredu, ti pa so raziskovali pomen vode za zdravje. Učence so želeli ozavestiti, da je pomembno piti dovolj in redno. Tudi starši so prejeli sporočilo z informacijami, šolsko razvojno združenje pa je vsakemu razredu doniralo pladenj in vrč, lončke za vsakega otroka pa je prispeval lokalni oddelek organizacije za varovanje zdravja. Tako lahko vsak otrok pije med poukom.

Več o šoli in projektu je tu: <https://schuloramsharde.lernnetz.de/index.php/wasserschule.html>

Viva Servizi – Italija

Viva Servizi je družba, ki upravlja z javnimi družbami, ki skrbijo za zbiranje, oskrbo in distribucijo vode, zbiranje in čiščenje odpadne vode ter odstranjevanje ostankov blata. Deluje v 43 občinah v pokrajini Ancona in Macerata, za distribucijo plina pa skrbi v 15 občinah (Edma Reti Gas). Družba je nastala z združitvijo dveh podjetij Gorgovivo in Cisco Acque, ki sta bili tu prisotni več kot 30 let.

Viva Servizi pedagogom in mladim nudi možnost, da bolje spoznajo pitno vodo iz javnega vodovoda, bodisi preko njihovega spletnega portala in povezanih socialnih omrežij didatticaviva.it ter z vodenimi ogledi na izvire Gorgovivo Springs v Serra S. Quirico. Obiskovalci se tu spoznajo z vodnim krogom, zahvaljujoč sodelovanju s Politehnično univerzo Marche in Fosforo, pa so lahko deležni še **izobraževalnih delavnic** s tematskimi interaktivnimi postajami.

Skupina CAP – Italija

Skupina CAP je bila ustanovljena 1928, ko se je združilo več občin (Paderno Dugnano, Limbiate, Cusano Milanino in Cormano) in ustanovilo organizacijo za gradnjo vodovodov: Konzorcij za pitno vodo je bil ustanovljen v občinah Seveso bazena, kasneje je ta nastal tudi v občini Milano. V naslednjih desetletjih je približno 200 občin gradnjo in upravljanje vodovoda zaupalo novi organizaciji.

V 80-tih je CAP zaradi težav pri onesnaženju okolja, povezanih z gospodarsko rastjo, ustanovil "Fabbriche dell'Acqua" ("Tovarne vode"). sistem, preko katerega se vodni viri lahko delijo med različnimi občinami s pomočjo elektrarn, ki jih oskrbujejo. Zgradili so tudi prvo čistilno napravo za odpadno vodo. Od 2013 do zdaj je Skupina CAP edini upravljalec oskrbe z vodo za pokrajino Milano in številne občine v drugih okoliških pokrajinah, skupno oskrbuje 2,5 milijona ljudi.

Samo v zadnjih treh letih se je v projekte povezane z vodo in ozaveščeno uporabo vodnih virov, ki jih je izvajala **Skupina CAP**, vključilo več kot 20,000 otrok in mladih - od vrtcev do srdenjih šol. **Uporabo pitne vode iz pipe v šolah so spodbujali na različne načine:** z digitalnimi orodji, interaktivnimi laboratoriji, različnimi predstavitvami, uprizoritvami. S svojim trudom so dosegli, da danes skoraj **90% šol v pokrajini Milano v šolskih jedilnicah ponuja vodo iz pipe.**

Več informacij preberite tu: <https://www.gruppocap.it/attivita/educazione/scuole/infanzia-elementari-medie>

VODNA ŠOLA - Malo truda - tako velik učinek!



20

Vir: Gutessen consulting/Daniela Nickmann